

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ОЛИМПИАДА ПО ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЕН КРЪГ – 28 – 29 април 2012 г., гр. ШУМЕН – XII КЛАС, 8.00 часа

УКАЗАНИЯ

Уважаеми ученици,

Работният материал на олимпиадата съдържа:

- 40 тестови задачи, от които 15 задачи с избираем отговор и 25 със свободен отговор;
- задача за създаване на писмен текст – анализ на документи, който не трябва да надвишава 3 ръкописни страници.

Пропуснат или сгрешен отговор се оценява с 0 (нула) точки.

Максималният брой точки е 100.

Задачата за създаване на писмен текст се оценява с общ брой 30 точки.

За задача с избираем отговор отбележете буквата с верния отговор, като я зачертаете с „X”.

Не се допускат задрасквания и поправки.

По време на работа може да пишете само със син химикал.

По време на изпита **не може** да ползвате допълнителни помагала или пособия, освен предоставената ви изпитна бланка.

Време за работа – 4 астрономически часа.

Пожелаваме ви успешна работа!

ПЪРВА ЧАСТ

А. ЗАДАЧИ С ИЗБИРАЕМ ОТГОВОР

1. Кое твърдение за религиозните вярвания на славяните е вярно:

- А) богослужението им се извършва от шамани в специално изградени храмове
- Б) страва и тризна са част от погребалните им ритуали
- В) погребват мъртвите си в специално изградени гробници - долмени
- Г) силно развит сред тях е тотемизмът, на базата на който съставят своя календар

2. Главна причина за провокирането на първата икономическа война в Средновековна Европа се явява:

- А) сключената международна спогодба между българските и венецианските търговци
- Б) отказът на Византия да плаща ежегоден данък на България
- В) въвеждането на мито върху стоките, които България изнася за Византия
- Г) преместването на българското тържище от византийската столица

3. “Еклогата” и “Номоканонът” представляват:

- А) гръцки сборници с религиозни текстове, преведени на славянски език от Климент Охридски
- Б) византийски енциклопедии, съдържащи апокрифни текстове, които се разпространяват в българските земи по време на Златния век
- В) произведения на Теофилакт Охридски, в които се съдържат важни сведения за българската история
- Г) византийски сборници с юридически текстове, които са използвани и в българската държава

4. Кои наемници, водени от Харолд Хардрад, имат решаваща роля за потушаването на въстанието на Петър Делян?

- А) шведи
- Б) норвежци
- В) исландци
- Г) датчани

5. Сведения за преговорите на цар Иван Асен II с латинските барони се съдържат в:

- А) надписа в църквата “Св. 40 мъченици” в Търново
- Б) хрониката на венецианеца Марино Сануто
- В) историята на Албер Аквенски
- Г) хрониката на Жофроа дьо Вилардуен

6. Кои български книжовници творят през XIV век?

- А) Йоасаф Бдински, Митрополит Киприян, Григорий Доброписец
- Б) Владислав Граматик, Патриарх Евтимий, Димитър Кантакузин
- В) поп Добрейшо, Григорий Цамблак, Войсил Граматик
- Г) Йосиф Брадати, Йеромонах Спиридон, Константин Костенечки

7. В кой ред събитията са дадени в хронологическа последователност:

- А) управлението на цар Смилец; коронясването на Ивайло за цар; битката при Скафида; синът на хан Ногай заема българския престол
- Б) сключването на Регинския мир; възстановяването на Византийската империя; въстанието на Ивайло; синът на хан Ногай заема българския престол
- В) сключване на Лионската уния между император Михаил VIII Палеолог и папата; въстанието на Ивайло; управлението на цар Михаил II Асен; битката при Скафида
- Г) бягството на Георги I Тертер в Константинопол; битката при Велбъжд; сключването на Регинския мир; възкачването на Теодор Светослав на българския престол

8. В кой от посочените международни форуми участва българско представителство?

- А) Цариградската посланическа конференция (23 декември 1877 – 20 януари 1878 г.)
- Б) Парижката мирна конференция (февруари – март 1856 г.)
- В) Лондонската мирна конференция (декември 1912 – май 1913 г. с прекъсване)
- Г) Берлинския конгрес (1 юни – 1 юли 1878 г.)

9. Средствата за въоръжаването на четите на Панайот Хитов и Филип Тотю са осигурени от:

- А) Добродетелната дружина
- Б) Тайния централен български комитет
- В) Одеското българско настоятелство
- Г) Българския революционен централен комитет

10. Кое от посочените действия е предприето в защита на българите през есента на 1876 г.:

- А) австро-унгарският император Франц Йосиф разработва програма за реформи в Македония и Одринска Тракия
- Б) княз Алексей Церетелев издава брошурата “Уроци по клане”
- В) Уилям Гладстон издава брошурата “Българските ужаси и Източният въпрос”
- Г) руският император Александър II обявява война на Османската империя

11. Коя задача НЕ е застъпена в икономическата програма на правителството на Стефан Стамболов?

- А) законодателно и финансово насърчаване на родното производство
- Б) привличане на чужди капитали за българската икономика
- В) паритетно развитие на леката и тежката промишленост
- Г) въвеждане на строга политика за събиране на данъците

12. Основна цел на ВМОРО според устава ѝ от 1896 г. е:

- А) въвеждане на реформи в европейските провинции на Османската империя съгласно чл. 23 и чл. 62 от Берлинския договор
- Б) подготовка на всенародно въстание в Македония и Одринско за привличане вниманието на Великите сили за разрешаване на българския национален въпрос
- В) организиране на всенародно въстание в Македония и Одринско за постигане на пълна политическа автономия
- Г) планиране на военни действия с другите балкански държави, които имат териториални претенции към Османската империя

13. Съгласно българо-турската спогодба от 1904 г. Османската империя поема задължението да:

- А) разреши на България да подпише нови търговски договори със западноевропейските държави
- Б) одобри подписания договор за митнически съюз между България и Сърбия
- В) осигури свободен достъп на българските кораби в своите пристанища в Черно море и гарантира собствеността на българските търговски фирми в Истанбул
- Г) освободи от затворите участниците във въстанието и да разреши на бежанците от Македония и Одринска Тракия да се завърнат по родните си места

14. През януари 1913 г. преговорите за мир между балканските съюзници и Османската империя са прекъснати поради:

- А) тайното сръбско-гръцко споразумение за подялба на Македония
- Б) промяната в политиката на новото младотурско правителство
- В) териториалните претенции на Румъния заради запазения от нея неутралитет
- Г) промяната в България след оставката на Иван Евстр. Гешов

15. Приетите от самостоятелното управление на БЗНС закони за устройството на войската, пограничната стража и жандармерията предвиждат:

- А) увеличаване на числеността на българската армия
- Б) въвеждане на реформи и модернизиране на българската армия
- В) превръщане на българската армия от наборна в професионална
- Г) отнемане на правото на царя да бъде главнокомандващ на българската армия

Б. ЗАДАЧИ СЪС СВОБОДЕН ОТГОВОР

16. Подчертайте и поправете допуснатите грешки в текста:

Първата стъпка към изграждането на Тройния съюз е направена на 29 февруари 1912 г. с подписването на договора между България и Германия. Страните се споразумяват Тракия да бъде разделена на две зони. Първата – Източна Тракия, ще включва териториите на югоизток от линията Шар планина – Охридското езеро. Другата зона, наречена спорна ще обхваща земите на югозапад от споменатата линия. След войната нейната съдба ще бъде решена под арбитража на Великите сили.

17. Попълнете таблицата като спазите хронологическата последователност на следните събития: *избухването на Кресненско-Разложкото въстание; събранието в местността Петрова нива; събранието в с. Дермендере; провеждането на Мелнишката акция*

	Събитие	Година на провеждане	Организация
А)			
Б)			
В)			
Г)			

18. Прочетете текста и отговорете на въпросите:

„Той дори се яви пред царя (Баязид), укроти неговата страст към убийство, а страшното намерение на варварина превърна в благосклонно държане. Защото и варварската свирепост обикновено се срамува от добродетелта на такива мъже! Когато го видя отдалеко, че той иде с присъщата си благочинност и замисленост, без да поглежда нито едно от зрелищата, които привличаха върху си слуха и погледа на глупавите, а да минава край тях като стенни картини, (султанът), като с вида на лицето си изразяваше благост, не продължи да седи, а веднага стана, отдаде му почит и го удостои с най-близкия стол“

Из „Похвално слово за Патриарх Евтимий“, Григорий Цамблак, XV в.

А) За кое събитие от българската история се отнася откъсът? .....

Б) Кои присъщи черти на характера на Патриарх Евтимий са представени в текста? .....

В) С какво Патриарх Евтимий предизвиква уважението на султана?.....

19. Попълнете таблицата:

	Личност	Характеристика
А)		Талантлив български театрален актьор. Днес НАТФИЗ в София носи неговото име.
Б)		Апостолът на Втори революционен окръг с център Сливен, който загива по време на Априлското въстание.
В)		Богат и влиятелен български търговец от Калофер. Собственик на голяма търговска къща в Цариград, той е един от водачите на Цариградската българска община и активен участник в решаването на църковния въпрос.
Г)		Български професор по икономика, който през 1992 - 1994 г. оглавява правителство, избрано с мандата на ДПС.
Д)		Войвода, чието име се споменава в първото датирано сведение за хайдути по българските земи.
Е)		Австро-унгарски археолог, етнограф и географ, който описва своите пътешествия из българските земи в книгата „Дунавска България и Балканите“, богато илюстрирана с негови рисунки.

20. Към всяко от понятията формулирайте по един въпрос, чийто отговор обяснява същността му:

А) „Кръгла маса” - .....

Б) Еснаф - .....

В) Кондоминиум - .....

Г) Маданджии - .....

21. Разгледайте внимателно изображенията и попълнете таблицата, като запишете името и буквата от снимката на съответното място.

Буква	Личност	Описание
		Български професор, филолог, министър на народното просвещение в началото на XX в.
		Един от лидерите и идеолозите на ВМОРО.
		Български екзарх, ръководил борбата за съхраняване на българското самосъзнание в Македония и Одринска Тракия.
		Лидер на една от русофобските партии в България, министър-председател по време на Първата световна война.

22. Попълнете пропуснатото в текста:

В началото на османския период българската културна традиция най-ревностно се съхранява във възобновените и новопостроени ..... Около 1460 г. е възстановен ..... През 1469 г. от Търново тук са пренесени мощите на св. .... и оцелели ръкописи на ..... книжовна школа. Известни книжовници от втората половина на XV в., които работят в този манастир, са ..... и .....

През първата половина на XVI в. като най-значителен автор се изявява ....., който съставя житие и служба за мъченичеството на златаря ..... През втората половина на XVI в. друг софийски книжовник – ....., написва житие на св. ...., убит от османците през 1555 г.

23. Подчертайте излишното име/ понятие в редицата и посочете признака, по който групирате останалите:

А) Георги Акрополит, Георги Пахимер, Лъв Дякон, Никита Хониат

Признак:.....

Б) Конституционен блок, Народен блок, Демократически сговор, Военен съюз

Признак:.....

В) чирак, калфа, чифлик, еснаф

Признак:.....

Г) Райко Жинзифов; Константин Константинов; Стоян Загорчинов; Светослав Минков

Признак:.....

24. Прочетете документа и изпълнете поставените задачи:

„Началното образование беше обявено от самото начало за задължително... в Княжеството по принцип от Конституцията, в частност чрез особен закон от 1885 г. за всички деца от 6 до 12 години, под страх на парична глоба за родителите... Първоначалното училище има четири отделения; образованието (25 часа в седмицата) обема Закон Божий, български език с четене и писане, начала на естествознанието и отечествената география, история, смятане, чертане, гимнастика и пеене. Училището се поддържа от общините, от фондове, повечето чрез завещание на къщи, дюкяни, ниви и пари и част от църковните приходи... Държавата спомага ежегодно с 400 000 лева субсидии. Управлението на училището от името на общината ръководи Училищно Настоятелство, което се състои от кмета и няколко членове, избрани същевременно от общинския съвет. Учителите и учителките трябва да имат съответното образование и получават според тяхната степен, но без разлика на пол, 400, 800 или 1200 лева.“

Из „Княжество България“, Константин Иречек, 1891

А) Кога и как е организирано образованието в Княжество България?.....

.....
.....
.....

Б) Подчертайте в текста учебните предмети, които днес децата в 1-4 клас не изучават. Коя е причината те да присъстват в учебната програма на възстановена България? .....

.....
.....
.....

В) Как се финансира учебното дело в Българското княжество?.....

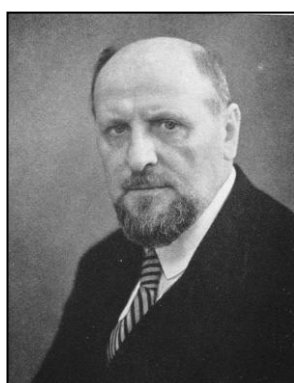
.....
.....
.....

Г) Кой контролира образованието в България? .....

.....
.....
.....

Д) Какъв е критерият за заплатите на учителите? .....

25. Свържете събитието със съвременния му български премиер. На определените места под портрета на всеки министър-председател запишете неговото име, съответната буква на събитието и годината, свързано с неговото управление.

.....
 .....

.....
 .....

.....
 .....

26. Довършете изреченията:

А) Първата в историята война между българи и сърби се води при управлението на .....

Б) Първата печатна книга на български език “Абагар” е съставена от .....

В) Вестникът на БТЦРК се нарича “.....”.

Г) Междусъюзническата война приключва с подписването на .....

Д) “Българан е галант” е .....

Е) За да се реформира, БКП провежда Априлския пленум, който има за задача да осъди .....

Ж) Крайното решение на Третото Велико народно събрание е .....

З) България е обявена за република от отечественофронтовската власт чрез провеждане на .....

27. Разгледайте карикатурата и изпълнете поставените задачи:

А) Кои държави олицетворяват представените личности?

.....
.....
.....
.....
.....

Б) Обяснете метафората, която е използвал авторът на карикатурата.

.....
.....
.....
.....
.....

28. Прочетете документа и отговорете на въпросите:

„Чл. 28 Всякой се изповеда свободно своята вера и намира у властите еднакво покровителство, за да си върши богослужението (...)

Чл. 30 Личната свобода е уздравнена. Никой не може да бъде гонен, запрен, затворен или подчинен на некое ограничение в свободата си (...)

Чл. 38 Учението е свободно. (...)

Чл. 39 Всякой има правото да си изказва мнението устно, писмено и печатно, като се съобразява със законите.

Чл. 40 Свободата на печата е посвятена. (...)

Чл. 41 Жителите на Източна Румелия имат право да се събират мирно и без оръжия, като се съобразяват със законите...

Чл. 42 Жителите на Източна Румелия имат правото да съставят дружества, стига само в целта на дружествата или средствата, които тий употребяват, да нема нещо незаконно или пакостно за държавата.“

Из „Органически устав на Източна Румелия“, приет на 14 април 1879 г.

А) Как е регламентирана свободата на изповеданията? .....

.....
.....
.....

Б) Ограничени ли са по някакъв начин гражданските свободи в Източна Румелия? Аргументирайте се. ....

.....
.....

29. Прочетете откъсите от стихотворенията на Иван Вазов. Определете за кои исторически личности е всеки един от тях и подчертайте израза в текста, който ви дава основание да го идентифицирате:

	Откъс	Историческа личност
А)	Манастирът тесен за мойта душа е... Девет годин той скита се бездомен, без сън, без покой, под вѣн ~~к~~ ашност чужда и под име ново и с сърце порасло и за кръст готово...	
Б)	... героят, юнакът с мисъл на челото, на подвига знаме, душа на делото, човекът, що даде фаталния знак и цял народ смело тикна с своя крак желязната воля, железните сили, могъщото слово, що слабий окрили, гласът, който каза: "Вървете! Да мрем! Ставайте, робове! Аз не щъ ярем!"	
В)	Там вдън горите атонски, ... във скромна килийка, потънала в сън, един монах тъмен, непознат и бледен пред лампа жумеща пишеше наведен... Що се той мореше с тоя дълъг труд? Или бе философ? Или беше луд?	
Г)	Един само буден сред толкова спящи, Ти един за всички като демон бдящи, работи, бори се, стреска, вълнува, тук мъдрец замислен, там луда глава, мрачен узник в Стамбул, генерал в Балкана, поет и разбойник под съща премяна, мисъл и желязо, лира и тръба...	

30. Прочетете текста и отговорете на поставените въпроси:

„...И тъй Дякона както се улови близо до Ловеч у село Къкрена, което аз не знам подробно как е станало. И не мога нищо подробно да напиша, но на работата се нанесе голям удар. Аз дорде работеше Дякона, ако и да не вземах участие, но и пак гледах дето се може да им се помага и все имах надежда. Но като изгубих и таз малка надежда ето че хванаха да ми пишат от комитетите да се гледа да се съберем и да наредим работата пак да се работи, както ми бяха писали и 1871 [1872] година да дойда у Букурещ, дето се бяха събрали. Но аз поради че бях болен на смърт не можах да дойда. И тъй сега 1873 година станах от Белград и дойдох у Букурещ...“

Хитов, П. „Фамилиарни забележки. Спомени. /XVIII век – 1877 година/

А) Какво е отношението на П. Хитов към делото на Дякона? .....

Б) На кое важно събитие в Букурещ не успява да присъства П. Хитов и защо? .....

В) За какъв процес в националноосвободителното ни движение след смъртта на Дякона говори подчертания текст? .....

31. В хронологичната таблица допишете основните години и/или събития, свързани с живота на талантлив български писател, журналист, публицист, един от лидерите на българската национална революция. Кой е той? .....

..... г.	Умира в Русе.
1875 г.	Започва да издава списание .....
1873-1874 г.	Редактира заедно с ..... вестник „Независимост“.
..... г.	Председателства Общото събрание в Букурещ, на което заедно с Васил Левски постигат обединението на българската революционна емиграция и вътрешните дейци в името на освобождението на България.
1870 г.	Публикува в ..... програмата на .....
..... г.	Създава в Букурещ .....
..... г.	Хвърлен в затвора в Будапеща по подозрение за съучастие в убийството на княз Михаил Обренович.
1867 г.	Написва повестта .....
1857 г.	Заминава за .....
..... г.	Роден в .....

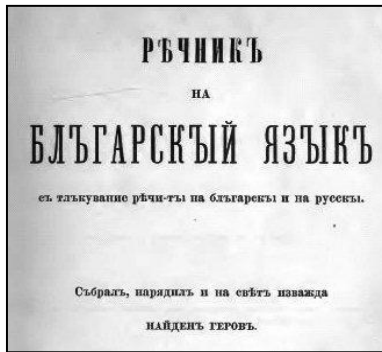
32. Запишете три тенденции, които ограничават свободното развитие на българската култура след 1944 г.:

- А) .....
- Б) .....
- В) .....

33. Разшифровайте анаграмите, запишете понятията, обяснете тяхното значение и посочете конкретен пример от българската история, който съответства на тяхното съдържание.

Анаграма	Понятие	Значение	Пример
БАЕСАРКТОРСТО			
МЕТА			
ВАНКАХ			
ТИДАКТ			
ЗИТАНМАТ			

34. Посочете връзката между всяка двойка изображения :

А) .....

Б) .....

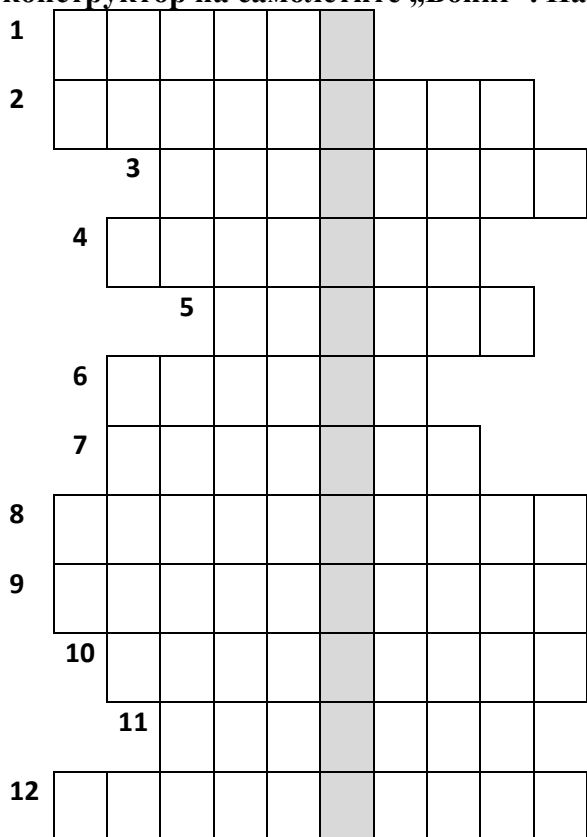

В) .....

Г) .....

35. Попълнете кръстословицата. При правилно решение в отбелязания вертикален ред ще получите името на български летец, изпитател и инструктор, който станал конструктор на самолетите „Боинг”. Написал девет книги посветени на авиацията.

1. Църковно разцепление.
2. Полско-унгарски крал, загинал в битката при Варна на 10 ноември 1444 г.
3. Първата печатна книга на новобългарски език
4. Залив в Йонийско море, при който през 1571 г. обединените сили на Свещената лига разбиват османския флот.
5. Стока, която се произвежда масово от българските майстори, използвана за украса на облеклата на жителите и армията в Османската империя.
6. Европейска столица, където е подписан договорът, който слага край на Балканската война.
7. Град, в който е основана първата българска гимназия.
8. Син на Гаврил Радомир, който организира въстание срещу Византия през 1040 г.
9. Царят Освободител.
10. Самоуправление.
11. Родният град на Христо Ботев.
12. Първият учебник по българска история.

36. Прочетете документа и изпълнете поставените задачи:

„I. На Българския княз Александра I ся дава извънредно пълномощие за седем години. Негово Височество ще може, вследствие на това да издава укази, с които да се създават нови учреждения (Държавен съвет), да се въвеждат подобрения във всички клонове на вътрешното управление и да се обезпечава на правителството редовното извършване на неговата служба.

II. Тая годишната обикновена сесия на Народното събрание се отлага. Бюджетът, който е вотиран за текущата година, ще има сила и за следующата.

III. Негово Височество княз Александър има право пред изтичане на седемте години да свика Великото народно събрание с единствена и нарочна цел да се прегледа Конституцията въз основание от създадените учреждения и придобитий опит.”

Из писмо на княз Александър I до министър-председателя Казимир Ернот, 11 май 1881 г.

А) Запишете събитието, поради което редовната сесия на Народното събрание е отложена и го датирайте:.....

**Б) Каква е целта на съсредоточаването на властта в ръцете на българския княз?
.....
.....**

**В) Как в българската история е наречен споменатият 7-годишен период?
.....**

37. Попълнете таблицата като следвате дадения пример:

Име	Фамилия	Творба	Културна сфера
<i>ПРИМЕР: Иван</i>	<i>Вазов</i>	<i>„Под игото“</i>	<i>литература</i>
	Шопов	"Крал Лир"	
Блага		„Лавина“	
		„Старият Пловдив“	изобразително изкуство
	Талев		
	Паскалева	„Козият рог“	
	Пипков		музика
Владимир		„Мома с ябълки“	

38. Прочетете откъса от спомените на Константин Кацаров за софийското общество в началото на ХХ в. и отговорете на поставените въпроси:

„Очертаваше се и една така да се каже „аристокрация“, която претендираше да бъде на известна дистанция спрямо обикновените граждани. Понеже потомствено благородство няхаме, това странещо от връзки с когото и да е общество, се състоеше главно от няколко семейства на политически силните – от правителството и опозицията – и някои семейства от висши военни и висши чиновници. С този, тъй да кажем първи екип, имаха постоянно допир и някои по-изтъкнати интелектуалци, дейци от стопанския живот и семействата на висши държавни служители и офицери. Обаче главният разграничителен критерий на „висшето“ общество бяха все пак парите...“

Обаче същинското софийско общество се състоеше от висши, средни и обикновени чиновници, офицери, предприемачи, лекари, интелектуалци и пр. Този слой граждани живееше смислено, проявяваше интерес към сказки, излети, спортни състезания, театър и към балове, вечеринки и други забави. И макар че и това общество държеше на известна „дистанция“, то не странеше от общуване с „обикновени“ хора, съзнавайки, че едно поколение назад почти всички произхождахме от едно и също тесто – българското село – чиито жители едва що бяха заменили феса с калпака...“

А) Какво е отношението на автора към висшата прослойка на софийското общество?

.....

.....

.....

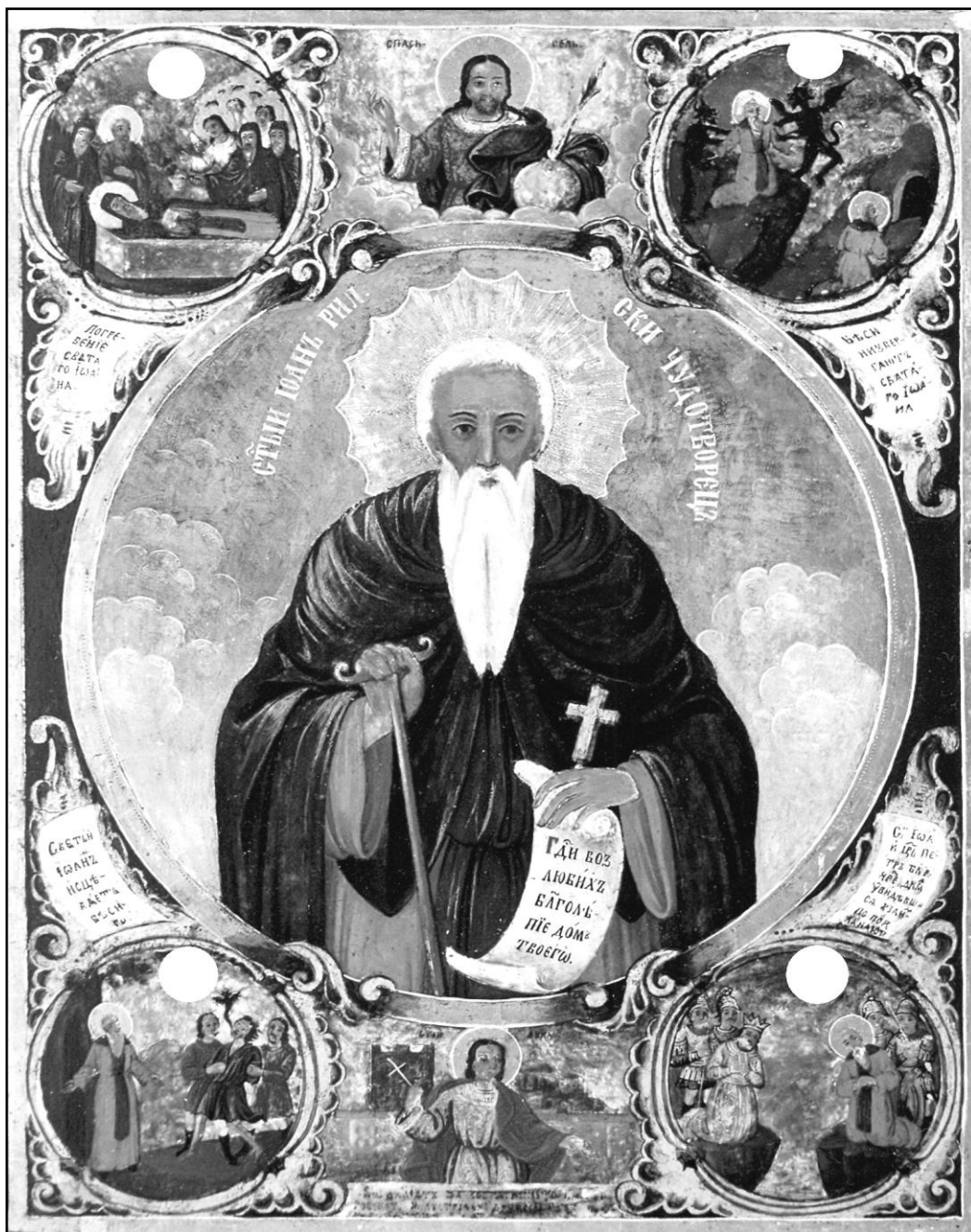
.....

Б) Запишете изречението, което съдържа социалните групи, които според автора имат по-голямо значение за обществения напредък.

.....

В) Подчертайте в текста аргументите на автора да постави думата *аристокрация* в кавички.

39. Разгледайте иконата на св. Иван Рилски. Свържете откъсите от пространното житие на светеца със съответните житийни сцени, като поставите всяка буква на подходящото място:

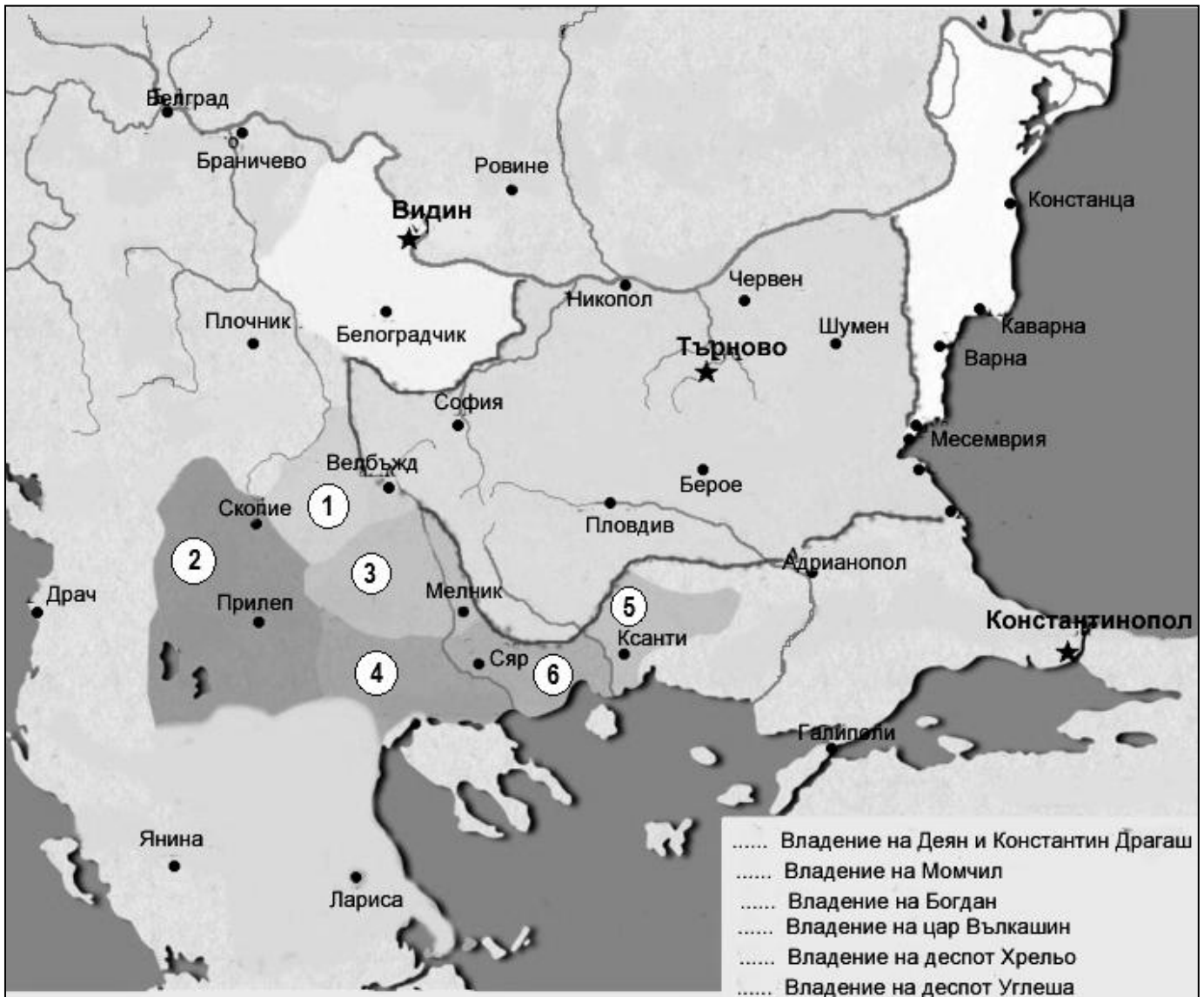

- А) „Някои от христолюбците пожелаха да отидат при светеца и да получат благослов от него. Един мъж, от дълги години измъчван жестоко от нечист дух, като ги видя да отиват, вървеше след тях, понеже искаше да се избави от болестта. И щом приближиха на едно поприще от светеца, веднага нечистият дух го разтърси и като падна, търкаляше се, викайки и говорейки: "Огън ме изгаря и не мога да вървя напред!"... Щом той [св. Иван] се помоли така, веднага бесът излезе от човека и беше напълно здрав, и слаवेशе и възхваляваше Бога”.
- Б) „... И когато разбра за своето преселение при Господа, отдаде се на молитва... и прегнал колена към земята, говореше: "Боже Вседържителю, приеми ме, грешния и недостойния свой раб, и ме причисли към ликовете на Твоите избраници... И прибавяйки: "Господи, в твоите ръце предавам духа си!", веднага предаде дух в ръцете Божии, след като бе живял приблизително чак до 70 години. И тук бе погребан от своите ученици”.

В) „Царят прочее се разпали от божествена ревност и облак от радост го обгърна. Бързаше сякаш елен по време на жътва към водни извори, взе със себе си и приближените си и се устремиха към планината. И когато дойдоха до реката, наричана Рила, намериха голяма скала, твърде висока и стръмна, и съвсем непристъпна. И като не можеха да вървят напред, върнаха се”.

Г) „Многократно бесовете идваха, преобразявайки се под образите на различни зверове, понеже искаха да го изплашат и изгонят. Но доблестният оставаше непоколебим пред техните измами, сякаш някаква твърда скала, разбиваща и отблъскваща налетелите срещу нея вълни, или по-точно сякаш диамант не биваше повреден от никакво желязо.”

40. Разгледайте внимателно историческата карта и изпълнете поставените задачи:

А) Срецу всяко владение в легендата запишете съответстващата му цифра

Б) Запишете реките, които протичат през Търновското царство .....

В) Поставете заглавие на картата: .....

ВТОРА ЧАСТ

Направете в обем до 3 страници анализ на дадените документи:

А)

„Планината Родопи, която се нарича и Ахридос, и нейните крепости, а също и Мелник владее Слав, който бил роднина на цар Асен и бил почетен с деспотство от константинополския император Хенри, за чиято дъщеря... той се бил оженил.“

Из „Хроника“ на Георги Акрополит, XIII в.

“... Слав, един високопоставен човек, който воюваше срещу Борил, макар че беше негов пръв [едноутробен] братовчед, защото този Борил казваше, че земята, която държи Слав, трябва да бъде негова, а Слав казваше, че не; и затова те воюваха помежду си тъй, че Слав често го нападнаше и го омаломощаваше откъм хора, приятели и крепости. Този Слав, понеже искаше да има на своя страна силите и помощта на император Хенрих, изпрати предложение да сключат мир... Мирът бе сключен и потвърден. Там Слав стана човек [васал] на императора и се закле да му бъде верен и лоялен занапред като на свой законен господар...”

Из „История на император Анри“ от Анри дьо Валансиен, началото на XIII в.

Б)

“... Споменатият този Стрезо след убийството на цар Калоян беше преследван като царев роднина от приелия царството цар Борил, за да бъде убит. Защото и той, Стрезо, ... беше се проявил много със смелостта си. Затова му завиздаха и за смърт търсеха душата му – бояха се да не би той, ако се възцари, да убие пък тях; и така, преследван от тях, той беше съвсем изгонен. И като нямаше къде да се установи, избяга при благочестивия велик жупан и самодържец Стефан... Благочестивият Стефан склони към този Стрезо като към свой сродник и брат... А най-напред [Стрезо] бе въведен от Стефан в крепостта, наречена Просек. Като му даде в помощ своята войска, а и сам му помогна, утвърди го за свой приятел и го удостои да го счита за брат, така че всеки [от двамата] да намира всякаква помощ от другия. Като се уговориха така, получи и други селища, а и с хора се умножи, защото загорските хора го знаеха и мнозина идваха при него...”

Из Житието на сръбския архиепископ Сава, написано от книжовника Теодосий

При анализа вземете под внимание следните опорни въпроси:

1. Кои боляри са описани в дадените откъси и какъв е техният произход?
2. Какви са техните отношения с българския цар в Търново и какви вътрешнодържавни събития ги провокират?
3. Къде са техните владения и от кои съседни държави търсят подкрепа?
4. С какви външнополитически действия всеки от двамата боляри се противопоставя на цар Борил?
5. Коя тенденция от българския политически живот в началото на XIII век е представена в документите и какви са последиците от нея за българската държава?

БЛАГОДАРИМ ВИ ЗА УЧАСТИЕТО!

ПОПЪЛВА СЕ ОТ КВЕСТОРИТЕ

НАЧАЛО НА ОЛИМПИАДАТА:.....ч.

ИЗПИТНАТА РАБОТА Е ПРИЕТА В:.....ч.

.....
Име и фамилия на квесторът приел работата

.....
подпис

ПОПЪЛВА СЕ ОТ ОЦЕНИТЕЛИТЕ

ПЪРВИ ОЦЕНИТЕЛ:.....
Име и фамилия   *подпис*

.....
брой точки

ВТОРИ ОЦЕНИТЕЛ:.....
Име и фамилия   *подпис*

.....
брой точки

ОБЩ БРОЙ ТОЧКИ –
(първи+втори)/2

УЧЕНИКЪТ..... КЛАСИРА ЗА
ВТОРИЯ ЕТАП НА НАЦИОНАЛНИЯ КРЪГ
НА ОЛИМПИАДАТА